

Oszályozás		792		Madách Színház		"1959"	
Budapestre vonatkozó újságcikkek				Személy			
Szerző: <i>Kemény György</i>				Helyszám			
Cím:				Szolovjov-Vitkovics: Csendháborító			
Forrás:				Bemutató a Madách Színházban			
Népszabadság 1959. 11. 26.							

Vamos László, a Madách Színház tehetséges fiatal rendezője Goldoni *Hazugja*, Beaumarchais *Figaró házassága* után Szolovjov Naszreddin Hodzsája dramatizált változatának bemutatásával folytatta művészi programját, a régebbi művek új színpadi köntösbe való öltöztetését. (A dramatizálást nagy színpadismerettel Vitkovics végezte.) A szószátyár itáliai Hazug, az agyafúrt, pajzán gall Figaró után most Naszreddin is, Bagdad, Bokhara népi hőse, aki túljár az eszén az uzsorásoknak, gazdagoknak, nagyuraknak, hatalmasoknak, aki a szegények barátja, hite, védelmezője — új színházi köntösében itt sétál, itt vágat elmaradhatatlan öszvérevel előttünk. Kétségtelen ez az új köntös, ez a színpadi felújítás, vonzó, csillogó látványos. Az is igaz, hogy kissé eltakarja ennek a közép-ázsiai Ludas Matyinak a hősi alakját.

A rendező jelszava: ne vegyük túl komolyan az egész történetet, inkább könnyed paródiának, nem valóság ez, inkább csak játék, szórakoztató tréfa. Na zreddin nem rettenthetetlen, híres szabadsághős, csak vidám fickó, Dzsafar nem ijeztő uzsorás, csupán mulatságos bolond, akit mindig rászédnek, az emir nem féltelmes hatalmasság, csak nevetsége, kukorékoló pojáca. Az öszvér sem valódi, a pálmák, tevekaravánok is imitáltak. Nijáz fazekas sirását sem kell komolyan venni, amikor lányát, Güldzsánt elrabolják tőle, Dzafar haragját sem és a műezzin, aki minaretjét, mint csiga a házat, hordozza magával, esti imádság helyett arra szólítja fel a közönséget, hogy igyon jó feketét a büfében. Vagyis az egész előadás arra szolgál, hogy három órát nevesítsünk, színpompás jelenetekben gyönyörködjünk, s jól érezzük magunkat.

Lehet kifogásolni, hogy ez a felfogás az egész színművet súlytalanabbá teite, hogy az érzések, szenvedélyek sokszor csak jelzések, s emberek helyett néha bábokat kapunk. Tény, hogy hiányzik a mélyebb lélektani kidolgozás, az egyes szerepek gazdagabb, egyénibb ábrázolása. De vitathat-

atlan, hogy Vamos László kifogyhatatlan az ötletekben, és legielemezyesebb rendezőink közé tartozik. Az előadás egy-egy olyan részletét, mint a váari forgatag, az emir kakaskodása, az udvaroncok kórusa, a háremhölgyek tánca — aligha lehet elfelejteni.

A rendezői koncepciót szolgálja Ránki György stílusos zenéje, Köpeczi Bócz István díszlete, jelmeze és Jékely Zoltán nagyon szellemes, verses átköltése is.

A szoká ostól eltérően ezúttal a felsorolást nem a fő, hanem a kisebb szerepeknél kezdjük, mert az alakításai a legsikerültebbek. Elsősorban Kómvés Sándor nyújtott remek alakítást, mint Huszejn Guzlia, és Kiss Manyi, mint Oum Bibi. Példájuk igazolja, hogy — ellentétben a rendezői felfogással — az egyéni karakterábrázolás, s a komédiázás nem összeférhetetlen, hanem szerves kiegészítői egymásnak. Kómvés Sándor és Kiss Manyi a legeredetibb, legegényibb, legemberibb, s éppen ők fakasztják a legtöbb nevetést is az öreg tudós és háremhölgy szerepében. Zenthe Ferenc kedves, rokonszenves, mint Naszreddin, csak a szerep bővérebb, lendületesebb Zenthe alakításánál. A fiatal, tehetéges Szénási Ernő, mint Dzsfar nem eléggé belülről mintázta meg a figurát, a szerep szerint megvan a szakálla, púpjá, vaksága, sántasága, turbánja, botja, de az egyéniség még hiányzik hozzá. Márkus László eredeti, mulatságos, mint Emir, kár, hogy kicsit mesterkelt, bábszerű a játéka. Vass Éva bájosan szerelmes, s bájosan várja szabadítóját, Naszreddint, ennél több lehetőséget a szerep nem is igen ad a számára. Az iparosok — Gaál János, Andress Vilmos, Miklóssy György — alakításai halványak. Az udvaroncok, kéme — Ragályi Elemér, Keleti Árpád, Károlyi János, Gáspár Béla, Vándor József, Körmen di János — színesen játszanak. A háremhölgyek csíncsák és szépen táncolnak. Gönczöl János hatásos, érdekes, mint műezzin.

A Csendháborító felújítá minden jel szerint szép sikerre számíthat.

Kemény György